

Анвар ОБИДЖОН

ҚОРИНБОТИР

(достон)

Ўрмон. Саҳнанинг тўриси дарахтзор, ўртада каттакон
тўнка, ўнг четда тўп бўлиб ўсган майманчак. Уёқ-
буёққа аланглаганича Қуёнхон кириб келади, атрофга
товуш қилади.

ҚУЁНХОН:

— Қуёнжо-о-н! Қаердасан, укагинам? Тағин. Адашиб
қолмагин, миттивой.

Бу ер гулшан боғ эмас,
Бу ер тиканзор ўрмон.
Бунда меҳр қалбаки,
Қонуниям ғирт ёлғон,
Укажоним, адашма!

Адашганга яхшилар
Кўмаклашар ҳар маҳал.
Бизда дарров ем бўлар
Биров чалғиб қолса сал,
Укажоним, адашма!

Хавфли эмас Қўрсичқон,
Кўзи очик кўрдан кўрк.
Барча кўрлар номидан
Иш кўрувчи зўрдан кўрк,
Укажоним, адашма!

«Эрк ва Адолат» сўзи
Безар бизнинг байроқни.
Асли байроқ кийдириб
Ниқоблашган таёқни,
Укажоним, адашма!

ОВОЗ:

— Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

Қуёнхон чўчиб товуш келган томонга қарайди.
Майманчак ортидан юм-юмалоқ махлуқ кўтарила
бошлайди. Унинг кўзлари косадай, бесўнақай оғзи

иршайган, думи шабадада латтага ўхшаб ҳилпираб
турибди. Қуёнхон қўрқиб тисарилади.

ҚУЁНХОН:

— Вой-дод! Бу нима бало? Ёрдам берингла-а-р! (*Шилқ
этиб беҳол ўтириб қолади*).

ҚУЁНЖОН:

(*Майманчаи ортидан иршайиб бўй кўрсатади*). Ве-ха-
ха. Хушингдан кетиб қолмадингми, опа?

ҚУЁНХОН:

(*Сал ўзига келиб*). Қоч, укажон! Тезроқ қочсанг-чи!
Анави ажина еб қўймасин сени. Қоч деяпман!

ҚУЁНЖОН:

Дадил эдинг, тилинг бурро, қақажон,
Энди қалт-қалт титраяпсан, опажон.
Худойим зап берган экан юракдан,
Ажинани фарқлолмасанг пуфакдан.

ҚУЁНХОН:

Нима дединг,
Қанақа пуфак?

ҚУЁНЖОН:

Кўряпсан-ку,
Шунақа пуфак.

ҚУЁНХОН:

Ахир пуфак нима ўзи,
Мунча катта оғзи, кўзи?

Қуёнжон пуфакнинг думини ўсиқ шохга диккайтиб
илиб, опасининг ёнига ўтади.

ҚУЁНЖОН:

Бугун бизнинг ўрмонга
Тутун пуркаб, дириллаб,
Келди темир арава

Оч хайвондек зириллаб.
Тушди ундан тўрт одам:
Ота, она, қиз-ўғли.
Сават ушлаб, бутазор —
Томон келишди тўғри.
Ота терди майманчак,
Она терди майманчак.
Қизи эса ўйнади
Шохни қилиб хайинчак.
Ёлғиз қолиб ўғилча
Хўп зерикди, уфлади.
Чўнтагидан охири
Ичак олиб, пуфлади.
Пуфламасдан илгари
Ичакча эди тилдек.
Ишиб-ишиб, шу десанг,
Бўлди қориндор филдек.

ҚУЁНХОН:

Демак жинлар макрини
Кўзинг билан кўрибсан.
Тўрт ажина учраса,
Одамлар деб юрибсан.
Одам ҳатто аждарни
Еб ташлар, «гўшт» десанг бас,
Аммо ўзи фил тугул,
Ит ясашга қодирмас.

ҚУЁНЖОН:

Фил ясади демадим,
Филдек нарса ясади.
Кейин лойдан гул чизиб,
Гўё уни безади,
Мақтанган вақт қизчага
Кўриб қўй деб пуфакни,
Қизча деди эрмаклаб:
«Э, йуқот бу ғумбакни!»
Сўнгра чўпак отганди,
Нақ мўлжалга санчилди.
«Пақ!» этди-ю, пуфак йўқ,
Бир ҳамлада янчилди.

ҚУЁНХОН:

(Укасини қучиб)

Йўқ, сени жин чалибди,

Алжирама, укажон.
Филни битта чўп билан
Янчиб бўлмас ҳеч қачон.

ҚУЁНЖОН:

Эшитмасин Бўрилар,
Опа, секинроқ бақир.
Филдек нарса деяпман,
Фил деганим йўқ ахир.

ҚУЁНХОН:

Ука, гапинг пойма-пой,
Ёрилди дейсан пуфак,
Унда бу-чи? Бу нима?
Мени қилма кўп тентак.

ҚУЁНЖОН:

Бу бошқаси, тушун-да,
Ёрилгани — у бўлак.
Қизча кетгач, болакай —
Олди яна бир ичак.
Униям зўр ишириб,
Думига ип боғлади.
Катта оғиз, кўз чизиб,
Ўз вақтини чоғлади.
Кулди:
— Номинг бугундан
Қоринботир бўлсин, деб.
Ўрмондаги ҳайвонлар
Сендан кўрқиб ўлсин, деб.
Кейин фикри чалғиди,
Қувлаб кетди капалак...
Шундоқ қилиб, опажон,
Менга қолди бу пуфак.

Ташқаридан бегона овозлар эшитилади.

БИРИНЧИ ОВОЗ:

Ир-р-р!

ИККИНЧИ ОВОЗ:

Бў-ў-ў-!

ҚУЁНХОН:
(Узоққа бўйланиб)

Ука, тезроқ қочайлик,
Келар пошшомиз Шерхон.
Таёқ ушлаб ёнида
Вазири Айиқ полвон.

ҚУЁНЖОН:
(Аламнок)

Ўзи қандай ҳайвонмиз
На уён, на буёнлик.
Ростин айтсам, опажон,
Жонга тегди қуёнлик.
Доим қўрқиш, беркиниш,
Тақдирдан фол очамиз.
Шерхон битта, биз мингта,
Қачонгача қочамиз?

(Пуфакка қараб қўйиб, муғамбирона кўз сузади).

Мана, Қоринботир бор,
Кел, юракни тоблайлик.
Бирон марта бизлар ҳам
Шу зўрларни боппайлик.

ҚУЁНХОН:

Хой, ақлдаи оздингми?
Шерхон қайда, биз қайда!

ҚУЁНЖОН:

Кўпинча куч-қудратмас,
Ақлдан келар фойда.

(Жўшқин кайфиятда опасининг қулоғига нималарнидир шивирлайди).

ҚУЁНХОН:

Ҳазилингни қўйсанг-чи,
Нима, жондан тўйдингми?

ҚУЁНЖОН:

Ҳали шундай режани

Сен ҳазилга йўйдингми?
Кўркма, опа, мен борман,
Айтганимни қилсанг бас.
Маккор бўлсак бўпмиз-да
Вахшийликка қасдма-қасд.

ҚУЁНХОН:

Эҳтиёт шарт, укажон,
Кел, бетингдан бир ялай.
Барибир сал кўрқяпман,
Улар йиртқич ҳарқалай.

(Кучоқлашиб ўтишадилар).

ҚУЁНЖОН:

Фил ясама пашшадан,
Титрайверма, энди бор.
Қанча дадил курашсанг,
Омад шунча бўлар ёр.

Қуёнхон кетади. Қуёнжон майманчак ортига
яширинади. Нариги ёқдан Шер билан Айиқ кириб
келади. Шер ҳансираб тўнкага ўтиради. Айиқ таёқни
чангаллаб ёнида қўққаяди.

ШЕР:

— Уф-ф, силлам қуриб кетди. Ёрдам берингла-а-р,
деган товуш шу томондан келувдими ўзи?

АЙИҚ:

— Худди шу атрофдан эшитилувди. Менимча
кийикнинг боласи бўлса керак.

ШЕР:

Қолдик қандай замонга,
Шоҳ бўлсаму мен буюк,
Ташна қилса гўштига
Ҳатто молфеъл бир Кийик.

АЙИҚ:

Сурбетликни қаранг-а,
Ўзи ёрдам сўради.

Сиз ёрдамга келганда,
Нега жуфтак уради?

ШЕР:

Вазир бўлмаёй ўл, Айиқ,
Қорним очди жа ёмон.
Кирпи-мирпи тутсанг-чи,
Лоақал илон-пилон.

АЙИҚ:

Қизиксиз-а, хўжайин,
Илонни топай қайдан?
Қочар хатто суварак
Сиз билан биз бор жойдан.

Югуриб Қуёнхон ўта бошлайди. Айиқ уни чалиб
йикитиб, таёғи билан курагидан эзади.

ҚУЁНХОН:

(Ётган жойидан Шерга боқиб инграйди). Ассалому
алайкум, шоҳим.

ШЕР:

(Яланиб сўлак ютади). Вуалайкум ассалом.

АЙИҚ:

Бахтлисиз-да, хўжайин,
Сўрасангиз илонни,
Тангрим марҳамат қилиб
Юборибди қуённи.

ШЕР:

Фуқарони ранжитма,
Аввал арзин эшитай.
Гапида туз бўлмаса,
Унда шартта тинчитай.

АЙИҚ:

Буларда туз, бурд борми,
Олдингизда мулойим.
Фикрлашса ўзаро,

Танқид-танқид ҳар доим.

ШЕР:

Ҳой, вазир, кўп берилмагин сарқитга,
Бизда ҳеч ким қарши эмас танқидга.
Токи мен бор — бордир эрк ва адолат,
Сенлар боис ёғар тахтга маломат.
У Бўрсикми, Қаламушми, Чигиртка,
Танқид қилсин, хатомни айтсин тикка.
Ҳақ бўлса у, тан берамиз жойида,
Ҳақ бўлмаса, уни ейиш — қоида.

АЙИҚ:

(Тиржайиб Қуёнхонни бўшатади)
Бўпти, Қуён, гапиравер арзингни,
Кейин тўлаб қўясан жон қарзингни.

ҚУЁНХОН:

Совуқ хабар айтмоқчиман, о шоҳим!
Оғир ботса кечиргайсиз гуноҳим.

ШЕР:

Совуқ хабар?
Гапни чўзмай тезроқ айт!
Гуноҳингни падарига минг лаънат!

ҚУЁНХОН:

Бизнинг тўкин ва обод,
Дунёдаги энг озод
Доруломон ўрмонда,
Майманчакзор томонда
Ёвуз махлуқ юрганмиш,
Қоплонни еб кўрганмиш.
Сўнг ютиб тўрт йўлбарсни,
Ўн жайрон, қирқ кўтосни,
Берётганмиш тишга зеб,
Энди шоҳни ейман деб.

ШЕР:

(Сал безовталаниб)

Эҳтиётдан айт бизга
Ўша ёвнинг исмини...

АЙИҚ:

Шоҳим унинг бошин ер,
Мен орқароқ қисмини.

ҚУЁНХОН:

Бахтимизга, хоқоним,
Бўлинг ғолиб ва омон.
Ёвга ҳушёр боқсангиз,
Чамам, кўрмайсиз зиён.
Ўша аблаҳ хайвонхўр
Кўп балога қодирмиш.
Насли, жинси нотайин,
Исми Қоринботирмиш.

ШЕР:

(Кўзи гилдираб)

Бай-бай-бай-бай!
Намунча —
Оти хунук ўзидан?!

АЙИҚ:

(Ўзича)

Кўрқинч ҳийди келяпти
Хўжайиннинг сўзидан.

Шу маҳал Қуёнжон майманчак ортидан пуфакни
қимирлатиб наъра тортади.

ҚУЁНЖОН:

— Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

Олақўз пуфакни кўриб, Шер сесканиб ўрнидан туради.
Айиқ гўлайиб орқага чекинади. Қуёнжон жўрттага
Шернинг пинжига сукулади.

ҚУЁНХОН:

Кўрқиб кетяпман, шоҳим. Ўша Қоринботир шу
бўлмасин!

ШЕР:

(Тили зўлдираб). Қў-қў.., кўрқма, фуқаро. Ўр... ўр...
ўрмонда ҳуқумат бор, қонун бор.

АЙИҚ:

(Саросималаниб). Тушлик вақти бўпқолди, хўжайин.
Менга бошқа хизмат йўқми? *(Кетмоқчи бўлади)*.

ШЕР:

Қимирлама,
Ҳе, ўпка!
Ўз ҳаддингда тур, вазир!
Сенга текин тушликни
Кўрсатаман мен ҳозир.
Қани, мундоқ бери кел,
Олдинга ўт бир қадам.

АЙИҚ:

Шоҳ олдини тўсма деб
Насиҳат қилган дадам.

ШЕР:

Э, дадангни қараю,
У кўрқоқки — сен кўрқоқ.
Ботир бўл деб панд айтса
Ўларқанми у маймоқ?

Бориб Айиқнинг таёғини тортиб олади, аямасдан
савалай кетади.

АЙИҚ:

Мен-ку кўрқоқ эмасман,
Фақат ўйлайман тиниқ.
Ҳозирча бу душманнинг
Зоти тугал ноаниқ.
Энг ёмони — биз унинг
Кучи қанча — билмаймиз.
Вақтинчага чекинсақ,
Асло хато қилмаймиз.

ҚУЁНХОН:

Билайлик не эканин...
Қоринботир дегани —

Шу бўп чиқса мабодо,
Унда ишимиз расво:
Қочсак, қувиб тутади,
Ҳамла қилсак, ютади.

АЙИҚ:

Тахминан ўйлаб кўрсак,
Тегмасмикан жим турсак?

ҚУЁНХОН:

Ажабмаски ҳозир қорни тўқ бўлса,
Шундан кайфи чоғу кўзи лўқ бўлса.
Балки бизни солди очик қамоққа,
Кечқурунроқ қорни очса емоққа.

ШЕР:

(Айиққа таёғини бериб, яна тўнкага ўтиради),
Балки ўша Қоринботир бу эмас...
Кепқолсайди бирон жонзот ярамас,
Гап чалғитиб, суриштириб кўрардик,
Аниқ жавоб беролмаса, урардик.

ҚУЁНХОН:

Ақлингизга офарин,
Гапингиз тўппа-тўғри.

АЙИҚ:

Авлиёсиз, хўжайин,
Ана, келяпти Бўри.

Бўри хиргойи қилганича хуш кайфиятда кириб келиб,
четдаги дарахтни илҳомланиб қучоклайди, қуйлашда
давом этади.

БЎРИ:

Жон Қуён, тўлпоқ Қуён,
Ҳаммани ҳайрон қиласан.
Нега дуч келсак қочиб,
Акангни сарсон қиласан?
Зоти паст Тулки еса,
Охири армон қиласан.
Бўрини оч қолдириб,

Номини ҳайвон қиласан.

АЙИҚ:

Хў, ҳайвон!

БЎРИ:

(Шошиб қарайди)
Лаббай, полвон.

АЙИҚ:

Анқайма, оёқни ўп.

БЎРИ:

Хўп дедик-ку, хўп.

Тез келиб Айиқнинг оёғига ташланади.

АЙИҚ:

(Бўрини тегиб)
Буёқда шоҳ турибди,
Атрофга бир қара-да.

БЎРИ:

Унда бу кир оёгинг
Нима қилар орада?

(Энди бориб Шернинг оёғига йиқилади)

Манавини оёқ деса бўлади,
Пок-ҳаромни фарқлашда кўп хушёрман.
Бундай тоза, бундай тансиқ оёқни
Ўпишгамас, ялашгаям тайёрман.

(Оёқни ялаб бош кўтаргач, Қуёнхонни кўради)

О, Қуёнхон, азизим!
Омонмисан, бормисан?
Ёки менинг меҳримсиз
Чангалзорда хормисан?

ҚУЁНХОН:

(Кесатиб)

О, қаёқда юрувдинг?
Кўзим учиб турувди.

БЎРИ:

(Фотиҳага қўл очади)

Омин! Узингдан кўпай!
Кел, кетингга бир тепай.

ШЕР:

Бас қил! Ҳозир шартмас тепишмоқ!
Эшит, айтай сенга топишмоқ.

БЎРИ:

Ҳукмдорим, қулоғим сизда,
Ечворамиз жумбоқни тезда.

ШЕР:

Оёғиям йўқ,
Қулоғиям йўқ.
Қорни қанор,
Оғзи омбор.
Кўзи катта,
Думи латта.

АЙИҚ:

Топсанг — ҳай-ҳай!
Топмасанг — вай-вай!

БЎРИ:

Топишмоқни топдим аниқ.

ШЕР:

Хўш, нима у?

БЎРИ:

Зоғорабалиқ!

ШЕР:

(Айиққа)
Мукофот бер созлаб,
Жавобига мослаб.

Айиқ Бўрини додлатиб таёқда савалайди.

АЙИҚ:

Ана, сенга мукофот,
Мана, сенга мукофот.
Ана, зоғорабалиқ,
Мана, зоғорабалиқ.

ШЕР:

Етар, полвон! Бўлади!
Йўкса харом ўлади.

ҚУЁНЖОН:

(Майманчак ортидан пуфакни қимирлатиб)
Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

БЎРИ:

(Бир сапчиб тушади)
Ваҳ! Қанақа махлуқ бу?
Мунча семиз, ёғлиқ бу?

(Тисарилиб, Айиққа қапишади)

АЙИҚ:

Э, нари тур, ёпишқоқ!
Шудир ўша топишмоқ.

ШЕР:

Хўш, шунақа махлуқни
Кўрганмидинг илгари?

БЎРИ:

Бу — ё Ҳиндистонники,
Ё бўлмаса Булғори.

ҚУЁНХОН:

Қоринботир бўлса-чи?
Эшитганинг борми ҳеч?

БЎРИ:

(Бирдан Шерга ялиниб)
Мени қўшманг бу ишга,
Дуо қилай эрта-кеч...
Эзмаланиб мен аҳмоқ
Ўтирибман буёқда.
Қаттиқ бетоб ётибди
Ойим шўрлик уёқда.
(Кетмоқчи бўлади)

ШЕР:

Қимирлама жойингдан!

АЙИҚ:

Ҳе, ўргилдим ойингдан.

ҚУЁНХОН:

Бўривой, хуллас гап шу:
Қоринботир бўлса бу,
Қочсак, қувиб тутаяди,
Ҳамла қилсак, ютади.

БЎРИ:

Туриш учун бунда жим,
Қерак бўлар мингта шим. -

ҚУЁНЖОН:

(Яна пуфакни қимирлатиб товуш қилади).
Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

БЎРИ:

(Баттар типирчилаб)
Балки сизлар маҳкумсиз
Бунга қурбон бўлишга.
Аммо йўқдир ҳаққингиз
Мениям ем қилишга!

АЙИҚ:

Жим бўл, бадбахт,
Босвол жаҳлингни.

ҚУЁНХОН:

Чора ўйла,
Ишлат ақлингни.

Бўри безовта аланглайди, туйқус диққати жамланади.

БЎРИ:

Ақлли зот келяпти, ана,
Битта қурбон кўпайди яна.

СИРТЛОН:

Ичдим Сувсар қонини,
Виждоним қани?
Олдим Каптар жонини,
Виждоним қани?
Бўғиб едим Буғуни,
Виждоним қаии?
Бўғиш, бўғиш ҳар куни!
Виждоним қани?

(Кўйнидан рўмолча олиб, кўзёшини артади).

АЙИҚ:

Ижодингни йиғиштир, ҳў виждонсиз,
Буёқда шоҳ ўтирибди имконсиз.

Сиртлон шошмасдан ўрнидан туриб, сиполик билан
Шерга яқин келади, хиёл таъзим қилади.

ШЕР:

Кимсан ўзинг? Мушукмисан?

СИРТЛОН:

(Сокин)
Мен Сиртлонман, хоқоним.

ШЕР:

Бунча тундсан? Касбинг нима?

СИРТЛОН:

Ғазалхонман, хоқоним.

ШЕР:

Шоир бўлсанг, калланг зўрдир?
Айтайинми топишмоқ?

СИРТЛОН:

Айтаверинг...
Шоҳнинг касби —
Шоирларга ёпишмоқ.

ШЕР:

Оёғиям йўқ,
Қулоғиям йўқ.
Қорни қанор,
Оғзи омбор.
Кўзи катта,
Думи латта.

АЙИҚ:

Топсанг — ҳай-ҳай!
Топмасанг — вай-вай!

СИРТЛОН:

Кириб келса оёқсиз,
Арзга бўлса қулоқсиз,
Мешга ўхшаса қорни,
Оғзи эслатса ғорни,
Ола кўринса кўзи,
Ортида — латта иси,
Бизга ойдек аён бу —
Шоҳ чиқарган фармон бу.

ҚУЁНХОН:

Гапи тагдор, ақли зўр,
Афсус, ўзи сал қонхўр.

ШЕР:

(Айиққа)

Эшитдингми жавобин?

АЙИҚ:

Тортамиз-да танобин!

(Сиртлонга)

Шоир ука, қани, ёт,
Бир ёғдирай мукофот.

Сиртлон ётади. Ҳар гал белига таёқ тушганди гоҳи. Сал
инграйди, гоҳи. Чидам билан лаб тишлайди.

ШЕР:

Бас қил, полвон! Шоирнинг —
Танаси сал бўлар хом.

АЙИҚ:

Лекин баъзи шоирга
Қалтак ҳам берар илҳом.

СИРТЛОН:

(Туриб, Шер ва Айиққа миннатдор боқади)

Раҳмат сизга, жаноблар,
Сал тинчланди виждоним.
Кўп хўрладим ёт жонни,
Бир хўрланди ўз жоним.
Жоҳил бўлса хоқонинг,
Замонанг — бузуқ мактаб,
Ваҳший қилар шоирни
Тирикчилик деган гап.

АЙИҚ:

Тахтимизга душман бу,
Сўзи ўхшар қотилга.
Шуни ташлйб қочсак-чи
Анов Қоринботирга?

ШЕР:

Қоринботир шумикан,
Олдии аниқ билайлик.
Қейин, шоир-поирми,
Бир қурбонлик қилайлик.

ҚУЁНЖОН:

(Одатдагидек пуфакни панадан қимирлатиб)
Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

СИРТЛОН:

(Қаттиқ таажжубланиб)
Ё алҳазар! Бу нима?
Ажинами ё ҳайвон?

БЎРИ:

Яқин борсанг, бир умр —
Тинч қўяр сени виждон.

ШЕР:

Дайдиб, шунча юрт кезиб,
Қўп илмни қилиб ёд,
Сен ҳам бундай махлуқни
Кўрмагансан ҳеч наҳот?

ҚУЁНХОН:

Бунинг тили бормайди
Танишим кам демоққа.
Фақат баъзи дўстларин
Мажбур бўлган емоққа.

СИРТЛОН:

Етар! Жондан тўйиб кетдим!
Ҳақиқатан оғзим қон!
(Бирдан ҳазин тортиб)
Энди билдим, бу қон юқин
Ювиб бўлмас ҳеч қачон.
Қоринботир оч бўлса гар,
Ора кирай жонига.
Рухим узр сўраб борсин
Қурбонларин ёнига.

ШЕР:

Шошма, шоир!
Ўз жонингдан
Сал кейинроқ қочарсан.
Ем бўп балки бу махлуқнинг
Иштаҳасин очарсан.
Иштаҳаси очилдими —
Бошқаниям қўймас соғ.

БЎРИ:

Четда шеър-пер тўқиб тургин,
Кенгашайлик биз тинчроқ.

Қаердандир ҳақканинг шақиллаши эшитилади. Четдаги
дарахтнинг тепасига тикилганича Тулки кириб келади.

ТУЛКИ:

(Юқорига овоз қилиб)
Салом, сулув Ҳаккахон,
Зап олайиб кетибсан.
Миллий лапар айтишда
Қарқуноқдан ўтибсан.
Кеча қирга борувдим,
Учраб қолдим аммангни.
У десанг бир вазифа
Юклар қўйди зиммамга.
Қилиб сенга васият,
Касалим дея оғир,
Қайга нелар кўмганин
Санаб берди бирма-бир.
Кел, пастга туш айланай,
Атрофда кўп бегона.
Айтай амманг гапларин
Қулоғингга пинҳона.

(Юқоридан Ҳакканинг қанот қоққани эшитилади).

Ҳой, қаёққа қочяпсан?
Ғашлик солма дилимга...
(Сўнг ортидан мушт дўлайиб).
Вах, ярамас!
Барибир—
Тушасан-ку қўлимга!

АЙИҚ:

Ху, ҳақкахўр! Хў, айёр!
Бери кел, лўливачча.

ТУЛКИ:

(Шерни кўргач, бошқаларга парво ҳам қилмай, унинг олдига келиб чўккалайди).

Вой, кўрар кун бор экан,
Бардаммилар, Шер почча?

АЙИҚ:

(Келиб Тулкани туртади)
Почча танла ўйлаб зотингни,
Тўхтат ёлғон хушомадингни.

БЎРИ:

Ҳе, бошингда мингта бит юргур!

ҚУЁНХОН:

Тилёғлама! Ху, турқинг курғур!

СИРТЛОН:

Ҳа, фирибгар, қайда юрувдинг,
Қани менинг яшил дафтарим?

ТУЛКИ:

Тухмат қилма, дафтар меники,
Шеърлариям — менинг гапларим.

СИРТЛОН

(Атрофдагиларга)
Севгилимга ёзган покиза —
Шеърларимни ёйиб похолга,
Тунлар ўқиб берар эмиш бу
Бир жўжахўр ўғри Шоқолга.
(Тулкига гижиниб)
Ҳозир сени бўғаман, маккор,
Тинчимайман ичмасам қонинг.

ШЕР:

Ховлиқмай тур! Буниям есанг,
Қийналади баттар виждонинг.

ҚУЁНХОН:

Қўйиб беринг, ҳукмдор,
Есин бу ер ютгурни.
Ёруғ дунё кўрганмас
Бундай нафси ўткирни.
Бир кун қари қўшнимга
Суллоҳланиб жавради.
Кино кепти ботқоққа,
Борайлик деб авради.
Ботқоқзорнинг киноси
Чиқиб қолди бепоён.
Мана, бир йил ўтдики,
Қайтгани йўқ гўл Қуён.

БЎРИ:

Шапқўр бобом бор эди,
Юрарди кўп адашиб.
Шу Тулкидан кўздори
Олди қўйга алмашиб.
Суюнгандим ўшанда
Деб «Бобомга зўр бўлди».
Бобом дори қўйдию,
Кўзи тугал кўр бўлди.

АЙИҚ:

Ростин айтсам, хўжайин,
Кашмиридир бу Тулки.
Биз — худога қарашли,
У-чи — шайтоннинг мулки.
Бой бўласиз деганди
Фол очиб бу алдоқчи,
Эртасига уйимни
Уриб кетди қароқчи.

ТУЛКИ:

Мана, бўлдинг-ку вазир,
Бу бойлик эмасми, сур?

АЙИҚ:

Зўр фолчи бўлсанг, билдир,

Бошқа бир мисол келтир,

ТУЛКИ:

Юлдуз санаб билганман
Сиртлон қушни бўғишин.
Уч кун олдин айтганман
Укки тухум туғишин.

БЎРИ:

Укки тилло туғмайди.
Булар — маълум нарсалар.

ТУЛКИ:

Тўнғизгаям зўр таъбир
Айтган эдим, масалан.

ШЕР:

Хўш, қайақа зўр таъбир?
Қисқароқ қилиб гапир.

ТУЛКИ:

Шоҳим, сизнинг ўлкангиз
Ботқоқликдан буёғи.
Нариги ёқ — одамлар
Қурган Шўро қишлоғи.
Яшар ўша қишлоқда
Тўнғизвойнинг холаси.
Унга қондош умуман
Ҳамма чўчқа боласи.
Борма дедим меҳмонга
Тушмай десанг турмага.
Қулоқ солмай борувди,
Қамашибди фермага.

ШЕР:

Лой-балчиққа беланиб
Юрар эди қўланса.
Наҳот хайвон ҳисоблаб,
У ифлосни қамашса?

ТУЛКИ:

Шоҳим, бизнинг ўрмонда
Мажлис кам-у, гўшт сероб.
Шўроларда, менимча,
Бу масала сал хароб.

БЎРИ:

Шу боис ов қилишар,
Ҳар бирида тўрт милтиқ.

СИРТЛОН:

Овда юрмай, мол боқса,
Кўчар эди иш силлиқ.

ҚУЁНХОН:

Улар ёмон ўрганган
Тайёрини овлашга,
Сабзи экиб берсанг ҳам,
Эринишар кавлашга.

ШЕР:

Нахот одам жонивор
Бўлса мундоқ бетайин?

АЙИҚ:

(Пуфакка шиора қилиб)
Орқада ёв турибди,
Кўп чалғиманг, хўжайин.

ШЕР:

(Пуфакка саросимали боқиб қўйиб Тулкига юзланади)

Ҳа, хўп, демак фолбинсан?
Номдормисан?

ТУЛКИ:

Жуда зўр!

ШЕР:

Агар чиндан зўр бўлсанг,
Топишмоқ бор, топиб кўр:

Оёғиям йўқ,
Қулоғиям йўқ.
Қорни қанор,
Оғзи омбор.
Кўзи катта,
Думи латта.

АЙИҚ:

Топсанг — ҳай-ҳай!
Топмасанг — вай-вай!

ТУЛКИ:

Бу топишмоқ қийинмас,
Нималиги муҳиммас:
Жонли бўлса — қулингиз,
Жонсиз бўлса — мулкингиз.

АЙИҚ:

Гўдак эмас жаноб Шер,
Гапга тўғри жавоб бер!

ТУЛКИ:

(Бир зум осмонга сирли тикилиб тургач)

Ана!
Ана, Кал Юлдуз
Бирдан келтирди дарак.
Сеҳрли топишмоққа
Жавоб тайёр...
У — варрак!

АЙИҚ:

Эшак ҳам биладики,
Қориндор бўлмас варрак-

СИРТЛОН:

Юлдузингдан ўргилдим,
Бу каллами ё хамак?

БЎРИ:

Ҳозир битта туширсам,

Бошинг бўлади паррак.

ҚУЁНХОН:

Жиннилардек валдирар,
Тили худди тартарак.

ШЕР:

Тулкивойга бир ҳиммат қилиб,
Совға беринг кўпчилик бўлиб.

АЙИҚ:

(Таёқ билан солади)

Ана, сенга варрак!
Мана, сенга варрак!

Бошқалар ҳам тулкини тепкилай кетишади.

БЎРИ:

Ҳе, сендақанги табибдан ўргилдим. Мана, сенга
кўздори!

СИРТЛОН:

Яшил дафтарим қани? Қани дафтарим деяпман?

ҚУЁНХОН:

Қари Қуённи ейиш мана бунақа бўлади!

ШЕР:

Бўлди! Совға кўп кетди,
Ноғорачалиш бўпкетди.

Ҳайвонлар дўппослашдан тўхташади. Фақат Бўри
эшитмаганга олиб урaveraди.

АЙИҚ:

Тўхтасант-чи, Бўрижон,
Тепадан келди фармон.

Бўри ниҳоят тийилиб, Тулкига ғижиниб боқади,
жазаваланиб яна бир тепади.

БЎРИ:

Буниси пошшомиз учун!

ТУЛКИ:

(Йиғламсираб)

Ожизларга кўрсатар
Ёмонлар ўз кучини.
Олволақол, вей, Бўри,
Энангниям ўчини.

ҚУЁНЖОН:

(Майманчак ортидан бақиради).

Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

Пуфакни кўриб, Тулкининг энсаси қотади.

ТУЛКИ:

Вой-дод! Вой, бувижон! Бу нима?

ҚУЁНХОН:

Билмайсанми, ўрмонда
Қоринботир юрганмиш.
Йўлбарснию қоплонни
Хаппа-хаппа урганмиш.
Шоҳим сенга бекорга
Айтгани йўқ топишмоқ.
Қоринботир шу бўлса,
Унда жуда иш чатоқ.

ТУЛКИ:

Кўзи бунча чақчайган,
Оғзи осмондан катта..
Бундай чоғда уй-уйга
Кетган маъқул албатта.

БЎРИ:

Қочсак, қувиб тутиши мумкин,
Ҳамла қийсак, ютиши мумкин.

АЙИҚ:

Қани, Тулки, унга яқин бор,
Кимни олдин еркин — фол очвор.

ТУЛКИ:

Бу махлуқда тил борми ўзи? .
Эшитайлик бирон-бир сўзин.

СИРТЛОН:

Кўрамиз-да сени еворса,
Ажабмаски «Раҳмат!»—деворса.

ҚУЁНЖОН:

(Панадан пуфакни қимирлатиб)
Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!
Мени зимдан эрмаклаб
Ҳаддингиздан ошманглар.
Ҳозир қорним тўкроқдир,
Очгунича шошманглар:
Вақа-а-а!

Ҳайвонлар талвасага тушиб қолишади.

АЙИҚ:

(Пуфакка қўл қовуштириб)
Улуғ зотсиз, биламиз,
Нега эрмак қиламиз?
Эрмаклаган — ху Сиртлон,
Шуни енг, тили ёмон.

ҚУЁНЖОН:

Мени алдай олмайсан,
Битга Сиртлон жуда кам.
Роҳатланиб чайнайман
Ҳаммангизни қилиб жам.

ШЕР:

(Пуфакка таъзим билан яқинлашиб)
Кечиргайсиз...
Ҳайронмиз
Таниёлмай ўзларин.

ҚУЁНЖОН:

Машхур Қоринботирман!
Чиройлими кўзларим?

ШЕР:

О, нақадар чиройли!
Оғзингиз ҳам келишган...

ҚУЁНЖОН:

Унда таклиф этаман
Ичкаридан кўришга.

ШЕР:

Э, йўк!
Раҳмат...
Бизларга
Ташқариси ҳам тузук.

ҚУЁНЖОН:

Демак айтмоқчисанки,
Ичкарисини сал хунук?
Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

ШЕР:

Уруш-жанжал бор жойдан
Кетармиш қут-барака.
Яхшиликча келишсак
Бўлмайдими, жон ака?
Айтинг, сизга кимларнинг
Гўшти кўпроқ ёқади?
Оғзингизга ўзлари
Пода бўлиб оқади.

ҚУЁНЖОН:

Еб юраман асосан
Пошшо деган зўрларни.
Қисман ғажиб тураман
Турли ҳаромхўрларни.

ШЕР:

(Эсанкираб)

Бу оламда пошшо кам,
Ҳаромхўрлар бесаноқ.

ҚУЁНЖОН:

Битта пошшо юз мингта
Ҳаромхўрга тенг бирок...
Сўзлаяпсан безиллаб
Пошшомисан дейман-да.
Чиқиб турсанг олдимдан,
Илож қанча, ейман-да.

(Пуфакни иргшилатиб кимирлатади).
Вақа-а-а! Вақ-Вақа-а-а!

ШЕР:

(Орқага қочади).
Очофатни ушланглар,
Йўкса шоҳсиз қоласиз.
Ҳукумат хавф остида,
Қандай аҳмоқ подасиз?!

(Айиққа)
Э, сатқай полвон кет,
Қалтиратма оёқни.
Давлат сенга бекорга
Бермаган бу таёқни.

СИРТЛОН:

Арбобларга ҳукумат
Улашса ҳам таёқлар,
Садоқату ақлни
Топиб берар қаёқдан?

ҚУЁНЖОН:

Вақа-а-а! Вақ-вақа-а-а!

ҚУЁНХОН:

Вой дод! Қуриди шўрим!
Зўр эдинг-ку, хой, Бўри!

ШЕР:

(Бўрига)

Доим қуён овлайсан,
Йиғиштир бу паст ишни.
Ана, сенга йириги,
Буюраман ғажишни!

БЎРИ:

Текин кийиб, еб юрган
Аскарларни чақиринг.
Мен шунчаки фуқаро,
Ҳарбийларга бақиринг.

ТУЛКИ:

(Атрофдагиларни қайраб)
Қоринботир, менимча,
Емоқчилар пошшони.
Биз на шоҳ, на ҳаромхўр,
Қочворсак-чи осони?

ҚУЁНЖОН:

Вақа-а-а! Вақа-вақа-а-а! Биронтанг ҳам жойингдан
қимирлама-а-а!

Ҳайвонлар донг қотиб қолишади.

ҚУЁНХОН:

Вой-вой-вой! Ҳаммамизни еб қўяди шекилли?

ҚУЁНЖОН:

Қўрқма-а, ҳозир қорним тў-ў-қ. Сенларни очқаганимда
ейма-а-н. Кўп-кўп ейман, тўп-тўп ейман! Вақ-вақа-а-ақ.

ҚУЁНХОН:

Э, хайрият, жим бўлди яна,
Аччиғига тегмай турайлик.
Қорни савил очгунга қадар
Бирон чора излаб.кўрайлик.

Бу орада Қуёнжон пуфакни қолдириб, майманчак
ортидан ғойиб бўлади.

АЙИҚ:

Катталарнинг кўнглин олмоқ-чун
Бордир қирқ минг уч юз хил чора.

СИРТЛОН:

Шундан Айиқбопи — итоат,
Бўрибопи — олқиш ва пора.

ТУЛКИ:

Ўзингбопин айтмадинг бироқ.

СИРТЛОН:

Менбопими?
Чидаб яшамок!

ҚУЁНЖОН:

(Бошқа ёқдан кириб)
Очиқ мажлис бўляпти, чоғим...
Ассалому алайкум, шоҳим.

ҚУЁНХОН:

Қоч, укажон!
Биз ёққа
Қоринботир кепқолди.
Дастидан бу ўрмонда
На ҳайвон, на чўп қолди.

ҚУЁНЖОН:

Ие, опа, бежо-ку кўзинг,
Тушунмадим, қайтар-чи сўзинг.

БЎРИ:

(Қуёнхонга)
Чўчитворма душманни бехос,
Бақирмасдан гапир, илтимос.

ҚУЁНХОН:

(Укасига наст товушда)
Қулоғингга чалинмаганми
Қоринботир деган очофат?
Ҳаммамизни емоқчи бўлиб

Турар, ана, ўша касофат.

ҚУЁНЖОН:

(Пуфакка парвосиз боқиб)
Ие, яна қайдан келди бу,
Илгариям тўқнашувдик бир.

ҚУЁНХОН:

Ўшанда зап омон қолибсан,
Яратганга минг қатла шукур.

ҚУЁНЖОН:

Қўрқма, опа, биласан ўзинг,
Таквандодан таълим олганман.
Пайти келса, бундан зўрларни
Қувиб юриб роса солганман.

Теварақдаги ҳайвонлар бирдан жонланишади.

ТУЛКИ:

(Пуфакка олазarak боқиб қўйиб)
Ҳой, Қуёнжон, секинроқ гапир...

БЎРИ:

Гапинг ростми, барака топкур?

АЙИҚ:

Шуни енгсанг, бераман асал.

СИРТЛОН:

Бағишлашим мумкин мен ғазал.

ШЕР:

Иккиланма, азамат жангчи,
Розиман, шу баттолни янчи!

ҚУЁНЖОН:

Қилмади-ку менга ёмонлик,
Мен ҳам унга бердим омонлик.

Кетдик, опа, бизга тегмас у...
(Бошқаларга қараб)
Сизларникм... балки емас у.

БЎРИ:

Тўхта, ука!

ТУЛКИ:

Шошма, азамат!

СИРТЛОН:

(Тулкига)
Бас қил!
Ҳадеб ялинмоқ уят.

АЙИҚ:

Шоҳим сенга бермоқчи унвон...

ШЕР:

Лашкарбошим бўлгин, паҳлавон!

ҚУЁНЖОН:

Бе-е, аскаринг жуда бетаъсир.

ШЕР:

Ҳа, майлига, қиламиз вазир.

ҚУЁНЖОН:

Э, йўк.
Опа, кетдик...

ШЕР:

Тўхта! Қайт!
Унда ўзинг тилагингни айт.

ТУЛКИ:

(Шивирлаб)
Товуқхона калитин сўра.

БЎРИ:

Зўр қизи бор, куёв бўл, жўра.

СИРТЛОН:

Маҳбусларга озодлик берсин,
Шоирларни тергамай юрсин.

АЙИҚ:

Тезроқ ишлат каллани, шоввоз.

ШЕР:

Ҳеч тортинма бўлса илтимос.

ҚУЁНЖОН:

Мен илтимос қилмайман,
Битта қатъий талаб бор.
Дарё билан ботқоқнинг
Ўртасида дала бор.
Бир томони чакалак,
Бир томонда ўпқонлар.
Яшар унда қуёну
Бошқа майда ҳайвонлар.
Шу бугундан йиртқичлар
Ўрмонидан чиқмасин.
Бизнинг жойга ҳеч қачон
Қайтиб тумшуқ тиқмасин.
Отамерос юртимиз
Бўлса эркин, мустақил.
Юмдалашмай очликдан
Яшар эдик шод, аҳил.

ҚУЁНХОН:

Майда ҳайвонларга озодлик! Булоқ ва майсалар Қуён
ва Бўрсиқларга! Йўқолсин йиртқичлар ҳокимияти!

ШЕР:

(Қуёнжонга)
Ҳал қиламиз буни тинч,
Ортиқча бош қотирма.
(Қуёнхонга пуфакни кўрсатиб)

Фақат, ташқи душманга
Эшиттириб бақирма.

ҚУЁНЖОН:

Шу гап — гапми, ҳукмдор?

ҚУЁНХОН:

Қасам ичсин! У—маккор!

ШЕР:

Ўз сўзимда турмасам,
Ноёб думим узилсин,
Пайхон бўлсин чорбоғим,
Янги қасрим бузилсин.

ҚУЁНЖОН:

Шоҳга битта боғ нима,
Мингтасига ўт қўяр.
Агар қасри бузилса,
Уни яна эл қурар.

ШЕР:

Жон ҳаққи онт ичайми?
Унда бўйним эшилсин.
Овчи отиб, пўстиним
Қирқ жойидан тешилсин.

ТУЛКИ:

Ишонавер қасамга,
Гувоҳмиз-ку мана биз.

БЎРИ:

Ҳа, шоҳимиз инсофсиз,
Лекин эмас ғаламис.

ҚУЁНЖОН:

Маили, унга ишониб,
Душман билан олишай.
Ўз юртимнинг эрки деб,
Аёв билмай солишай.

Қани, ётинг!
Сизларни
Ёв дамига тортмасин.
Улгуржи бу овқатдан
Кучи баттар ортмасин.

ШЕР:

Буюраман ётишни,
Чақиртошдек қотишни!
(*Ҳамма ётади*).

ҚУЁНЖОН:

Мен томонга қараманг,
Чакнамасин кўзингиз.
Жанг пайтида чалғисам,
Зарар кўрманг ўзингиз.

ШЕР:

Буюраман ҳаммага,
Думлар пастга тугилсин.
Сиёсий жанг вақтида
Очиқ кўзлар юмилсин.

Қуёнжон ҳайқириб пуфакка ташланади, сўнг ўзи
Қоринботир бўлиб наъра тортади. Ўзининг юзига ўзи
тасур-тусур шапатилайди, бир ҳайқириб, бир вақиллаб
ерда юмалайди, кийимларини йиртади. Ҳар галги
бақириқларда ҳайвонлар ётган жойларида чўчиб-чўчиб
ирғишшлашади. Қуёнжон гоҳ ўз овозида, гоҳ
Қоринботир бўлиб бақира кетади.

ҚУЁНЖОН:

— Мана сенга, очкўз! Мана сенга, ишкамба!
— Вақа-а! Вақ-вақа-а-а! Ейма-а-н!
— Бировнинг юртига босиб келиш мана бунақа бўлади!
— Гўшингни титворама-а-н! Ҳаммангни ютворама-а-н!
— Келиб-келиб сендан кўрқаманми? Таквандо
қанақалигини бир кўриб қўй! Мана!
— Вақа-а-а! Жағимга тепма-а-а!
— Ҳа-а, қалайсан энди? Панжамға илиндинг-ку.
Хириллама, кўрқок.
— Жон Қуёнполвон, мени бўғма-а! Энди сенга
тегмайма-а-н, душманларингни еб юразерама-а-н.
Вақа-а-а! Қўйво-о-р, илтимос қилама-а-н!

Ётганлар бирин-сирин хиёл бош кўтаришиб, жанггоҳ
томонга қарамасдан бақиришади.

БЎРИ:

Ишонмагин, Қуёнжон,
Ёлғончининг сўзига.

ТУЛКИ:

Ғирт японча усулда
Қўлингни тик кўзига.

ШЕР:

Қоринботир то хаёт,
Юртинг бўлолмас озод.

АЙИҚ:

Қуёнларга озодлик!
Эркин бўлсин Бўрсиқлар!

СИРТЛОН:

Ҳамма мннбар — шоирга,
Ёниб битсин тўсиқлар!

ШЕР:

Ана, эшит, Қуёнжон,
Оддий халқнинг қаҳрини.

ҚУЁНХОН:

Суғуриб ол қорнидан
Элнинг ҳамма жабрини.

ҚУЁНЖОН:

(Пуфакни оёқлари орасига қисади).

— Вақ-вақа-а-а! Хр-р... Мени кўйво-о-р! Хр-р, хр-р!

— Ялинма, қонхўр! Энди мендан қутулиб бўлсан!

Мана сенга!

(Бармогини қаттиқ ниқтайди, пуфакни ёради).

Пақилдоқ овоздан кўрқиб, хайвонлар ҳар томонга

думалаб кетишади.

ТУЛКИ:

Тинчликми, ҳў Қуёнжон,
Қарайверсак майлими?

ҚУЁНЖОН:

Ҳа, туринглар,
Бошлаймиз
Ғалабанинг сайлини.

*(Ҳайвонлар ишониб-ишонмай ўринларидан туришади.
Қуёнжон латта думни ушлаб, пуфак қолдигини
кўрсатади).*

Мана, ўша очкўзнинг
Қорнин шартга ёрвордим.

БЎРИ:

(Яланиб)
Қани ичак-чавоғи?

ҚУЁНЖОН:

Шу тупроққа қорвордим.

ТУЛКИ:

Уре-е-й!
Яша, Қуёнжон!

БЎРИ:

Таквандонг бўлсин омон.

СИРТЛОН:

Мени асрадинг,
Демак —
Ватанга шоир керак.

ҚУЁНХОН:

Кел, босайин бағримга,
Айландинг сен фаҳримга.

Ҳайвонлар Қуёнжонни бир-бир куча бошлайдилар.
Шер табриклашга ошиққан Айиқни тўхтатади.

ШЕР:

Ҳа, маймоқвой, йўл бўлсин?

АЙИҚ:

Табриклайлик ғилайни.

ШЕР:

Битта чувриндини-я?
Бу гапингга ўлайми?
Мана, мени табрикла,
Лақиллатдим Қуённи.
Шунчаки пуч ваъдамга
Енгиб берди душманни.

Қуёнжон ҳайвонлар билан кўришаётиб Шер ва Айиқ
томонга зийракланиб боқади. Уларнинг нияти
бузилганини сезиб, атрофдагиларга баланд товушда
гапиради.

ҚУЁНЖОН:

Дўстлар, ҳозир ортикча
Кувонишга ўрин йўқ.
Қоринботир ўларкан,
Менга қараб урди дўқ.

ТУЛКИ:

Нима деди у аблах?

БЎРИ:

Гапир қилмасдан илҳақ.

ҚУЁНЖОН:

Қасд олгани келармиш
Укаси Қовоқботир.

АЙИҚ:

(Шерга шипшийд)
Бу гапини эшитиб
Бўпқолдим-ку хавотир.

ШЕР:

Ҳа, чамаси ҳозирча
Ўзгаради режамиз.
Майли, ўша даладан
Вақтинчага кечамиз.

АЙИҚ:

Ким бўлмайин деса гўшт,
Тезда четга қочсин, пўшт!
Табриклашга атайин
Келмоқдалар хўжайин.

ШЕР:

(Қуёнжонга яқинлашиб)
Бўпти, митти юртингга
Эркинлик бердим, укам.
Шу томонда турса бас
Чегарамиз мустаҳкам.
Қовоқботир кепқолса,
Бир ўйлашиб кўрамиз.
Олий Кенгаш хўп деса,
Сенга ёрдам берамиз.
(Елкасига қоқиб)
Хўп, ҳозирча омон бўл.

АЙИҚ:

Ҳар доим биз томон бўл.

Бошқалар ҳам хайрлашиб кета бошлашади.

БЎРИ:

Йўйма мени ёмонга,
Баъзан кептур меҳмонга.

ТУЛКИ:

Ўтсанг Шўро кишлокқа,
Салом деб қўй Бобокқа.

СИРТЛОН:

Эх, Қуёнжон, қанийди
Сен томонда яшасам.
Йиртқичликдан қутулиб,
Янги ҳаёт бошласам.

Ҳамма кетиб, опа-ука ёлғиз қолишади.

ҚУЁНЖОН:

Қалай бўлди, опажон,
Бопладимми барини?

ҚУЁНХОН:

Кўрмайсан дсб юрардим
Мўйловингдан нарини.
Лекин менинг юрагим
Тепди кўп така-пука.
Найрангимиз ўтмаса,
Ҳалок бўлардик, ука.

ҚУЁНЖОН:

Ахир ўлсак арзийди
Юртимизнинг эрки деб.
Бугунги кун шавқию
Келажакнинг кўрки деб.

ҚУЁНХОН:

Энди ҳар бир кунимиз
Бир биридан чарогон

ҚУЁНЖОН:

Юрагимни барибир
Тирнаяпти бир армон.

ҚУЁНХОН:

Қандай армон?

ҚУЁНЖОН:

Эх, опа,
Кўнглим — шўрлик отамда.

Ўз юртида қисиниб,
Яшаб ўтди мотамда.

ҚУЁНХОН:

Сендай мардни яратди,
Шудир отамнинг бахти....
Қўй, укажон,
Шу тобда
Йиғлашнинг эмас вақти,
Жар солайлик баралла,
Бутун юртга таралсин!

ҚУЁНЖОН:

(Қайта руҳланиб)
Бошлансину рост ҳаёт,
Ростгўй тарих яралсин!

ҚУЁНХОН:

Муборак бўлсин, ука,
Янгича ҳаво, шодлик.

ҚУЁНЖОН:

Муборак бўлсин, опа,
Мустақиллик, озодлик.

Бир-бирларини қаттиқ кучганларича туриб қоладилар.

ПАРДА

1990 йил, Тошкент.